

रोरुंशिता-त्री ; इत्यादिकानि रूपाणि सर्वाणि चौरादिककुंशयतिवत् (232) ज्ञेयानि ।

(1428) “रुष हिंसार्थः” (I-भ्वादि:-693. सक. सेट्. पर.)

‘शपि रोषति हिंसायाम्, रोषे रुष्यति रोषयेत् ॥’ (श्लो. 179) इति देवः ।

रोषकः-षिका, रोषकः-षिका, रुरोषिषकः-रुरुषिषकः-षिका, रोरुषकः-षिका ;

¹रोषिता-रोष्टा^A-ष्टी, रोषयिता-त्री, रुरोषिषिता-रुरुषिषिता-त्री, रोरुषिता-त्री ;

इत्यादीनि समस्तान्यपि रूपाणि भौवादिकरेषतिवत् (1408) बोध्यानि ।

²रुष्टः-^Bरुषितः, ³रुषितमनेन, रोषितं वा, ⁴रोषणः, ⁵गृध्ररोषं रोषति

इतीमान्यस्माद् भवन्तीति विशेषः ।

(1429) “रुष रोषे” (IV-दिवादि:-1230. अक. सेट्. पर.)

‘—हिंसायाम्’ इति सिद्धान्तकौमुदीपाठः । ‘—जिहासायाम्’ इति केचित् ।

‘शपि रोषति हिंसायाम्, रोषे रुष्यति रोषयेत् ॥’ (श्लो. 179)

इति देवः ।

1. ‘तीषघह्लुभरुषरिषः’ (7-2-48) इति तकारादावार्धधातुके इङ्गिकल्पः । इडभाष-पक्षे ‘घृना घृः’ (8-4-41) इति घृत्वेन टकारः ।

2. ‘रुष्यमत्वरसंघुषास्वनाम्’ (7-2-28) इतीङ्गिकल्पः । धातोरस्य तकारादावार्ध-धातुके इङ्गिकल्पस्य विधानात् ‘यस्य विभाषा’ (7-2-15) इति निष्ठायामिनिषेधे प्राप्ते इङ्गिकल्पविधानमिति बोध्यम् । अत्र ‘मतिबुद्धिपूर्जार्थेभ्यश्च’ (3-2-128) इत्यत्र चकारस्यानुक्तसमुच्चयार्थकत्वमाश्रित्य वर्तमाने कर्तरि कप्रत्ययः ।

न्यासे (7-2-28) ‘रुष रोषे’ इत्यस्माग्निष्ठायामिङ्गिकल्पस्य प्रतिपादनात्, तत्रोपयोगाभावात्, देवादिकस्य रोषार्थकस्य अत्र सूत्रे (7-2-28) ग्रहणं न्यास-कारसम्मतमिति प्रतिभाति ।

3. ‘उदुपधाद् भावादिकर्मणोरन्यतरस्याम्’ (1-2-21) इति भावे आदिकर्मणि च क्त्विकल्पोऽत्र ।

4. नन्यादेः (3-1-134) आकृतिगणत्वेन कर्तरि ल्युप्रत्ययोऽत्रेति ज्ञेयम् ।

5. ‘उपमाने कर्मणि च’ (3-4-45) इति उपमानकर्तरि णमुल् । ‘कषादिषु—’ (3-4-46) इति यथाविध्यनुप्रयोगः । गृध्र इव हिनस्तीत्यर्थः ।

A. ‘रेष्टारं रेषितं व्यास्यत् रोष्टाऽक्षः शस्त्रसंहतीः ॥’ भ. का. 9. 31.

B. ‘जघान रुषितो रुष्टान् त्वरितस्तूर्णमागतान् ॥’ भ. का. 9. 20.